

notitie

FORUM STANDAARDISATIE 21 april 2021

Agendapunt 3B – Plaatsing van GWSW versie 1.5.1 (ter vervanging van 1.4) op de 'pas toe of leg uit'-lijst en het toekennen van uitstekend beheer voor deze standaard aan Stichting RIONED.

Nummer: FS-20210421.3B

Aan: Forum Standaardisatie

Van: Stuurgroep Open Standaarden

Datum: 24 maart 2021

Versie: 1.01

Bijlagen: [Expertadvies GWSW versie 1.5.1](#)
[Commentaar op de openbare consultatie GWSW 1.5.1](#)

1. Aanleiding en achtergrond

Dit document is het forumadvies van de standaard GWSW versie 1.5.1 gericht aan het OBDO en het Forum Standaardisatie. [GWSW](#) versie 1.4 is sinds 23 maart 2020 opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Versie 1.5.1 is aangemeld door Eric Oosterom, programmamanager Data en Informatie van Stichting RIONED voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst. RIONED is ook de beheerder van de standaard GWSW. Daarbij het verzoek van Stichting RIONED te toetsen of de standaard voldoet aan de eisen van 'uitstekend beheer', zodat niet iedere nieuwe aangemelde versie van de standaard opnieuw de toetsingsprocedure hoeft te doorlopen.

2. Toelichting op de standaard

In het beheer van stedelijk water en riolering worden gegevens steeds belangrijker. Meerdere ketenpartijen zijn betrokken bij het beheer van stedelijk water en riolering, denk hierbij aan gemeenten, bedrijven en waterschappen. Het doelmatig beheren van (afval)watersystemen vereist een gemeenschappelijk taal. Ook de maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie en de bouwopgave vereisen een (digitale) integrale aanpak, waarbij gezamenlijke gegevensdefinities een voorwaarde zijn.

Voor het uitwisselen van data en informatie is het essentieel dat alle partijen met dezelfde systematiek en definities werken en dezelfde (computer)taal spreken. Het GWSW is die gezamenlijke taal. Het GWSW geeft significante verbeteringen aan het gegevensbeheer met betrekking tot het gezamenlijk beheren van stedelijke (afval)watersystemen. Meer technisch, het GWSW is een ontologie, een speciale datastructuur die assets, systemen en (beheer)processen op het gebied van stedelijk waterbeheer beschrijft. Het is een open data standaard volgens het Linked Data principe. Stichting RIONED beheert de standaard en zorgt voor doorontwikkeling ervan

samen met de stakeholders. Uitwisseling van inspectiegegevens verloopt middels de open standaard.

De versiewijziging van versie 1.4 naar 1.5.1 voegt de volgende modules aan GSW toe:

1. Hydraulisch modelleren
2. Toepassingen in het geo-domein
3. Pre-GSW versies van GSW-Maatregelen en GSW-kentallen, voor het maken van afvalwaterketenprognoses.
4. Ontsluiting rioleringsdata naar [Publieke Dienstverlening op Kaart](#) (PDOK).

Deze nieuwe modules bieden ondersteuning voor belangrijke beheeractiviteiten van stedelijk waterbeheerders. In alle gevallen betreft dit aanpassingen in termen en definities van de minimale dataset voor uitwisseling tussen partijen, wijzigingen ten behoeve van kwaliteitseisen van datasets en aanpassingen in het uitwisselformaat. In versie 1.5.1 zijn ten opzichte van voorgaande versies aanpassingen opgenomen in het informatiemodel en het bijbehorende uitwisselformaat RibX naar aanleiding van veranderingen in de landelijke werkwijze voor rioolinspectie volgens de Europese norm EN13508-2.

3. Betrokkenen en proces

Het proces vanuit Lost Lemon is begeleid door Ilmar Kotte en Jeroen de Ruig, beide senior consultant. Voor het opstellen van het advies is de volgende procedure doorlopen:

- De procesbegeleiders hebben op dinsdag 27 oktober 2020 een intakegesprek gevoerd met de indiener, Eric Oosterom van stichting RIONED. Tijdens de intake is de standaard getoetst op criteria voor in behandelname en is een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de procedure.
- Op basis van de intake heeft het Forum Standaardisatie op 9 december 2020 besloten de aanmelding in procedure te nemen. Hierop volgend zijn zes experts geselecteerd voor een interview om een kleine experttoets uit te voeren.
- De experts hebben een voorbereidingsdossier gekregen dat is samengesteld met informatie uit de aanmelding en het intake onderzoek.
- De experts zijn in de periode 12 januari t/m 25 januari 2021 geïnterviewd. Tijdens deze interviews is expliciet aandacht besteed aan het beheer van de standaard en invloed van de verschillen tussen versie 1.4 en 1.5.1 op de verschillende criteria. Ook is opnieuw gekeken naar het functioneel toepassingsgebied en organisatorisch werkingsgebied.
- De experts hebben de conceptversie van het expertadvies ontvangen en hun opmerkingen zijn verwerkt in een definitieve versie van het expertadvies.
- Van 18 februari t/m 18 maart heeft de openbare consultatie plaatsgevonden van het expertadvies. We hebben geen noemenswaardige opmerkingen ontvangen over het expertadvies.

De volgende experts zijn geïnterviewd:

- Guus Huls   Het Waterschapshuis
- Frank Zwiers   Antea Group
- Hendrik Kingma   Riodesk
- Koos Boersma   Informatiehuis Water
- Freek Verhoef   Gemeente Den Haag
- Niels Hoffman   Provincie Noord Holland

4. Toepassings- en werkingsgebied

De experts adviseren het functioneel toepassingsgebied voor GWSW ongewijzigd te laten:

GWSW moet worden toegepast op het uniform uitwisselen van gegevens in het stedelijke waterbeheer betreffend hemelwater, grondwater en afvalwater.

De experts adviseren om het organisatorisch werkingsgebied ongewijzigd te laten, te weten:

Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

5. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Toegevoegde waarde

De standaard is functioneel rijker geworden door de nieuwe toevoegingen in versie 1.5.1. Verschillende experts geven met name aan dat de toevoeging 'ontsluiting rioleringsdata naar [Publieke Dienstverlening op Kaart](#) (PDOK)' tot een vergroting van de adoptie bij gemeenten heeft geleid. Deze functie maakt het mogelijk om via de GWSW-server op PDOK zichtbaar te maken waar rioleringen voor, onder andere, afvoer van hemelwater liggen. Bedrijven die onderhoud en nieuwbouw uitvoeren in de openbare ruimte kunnen dan op deze kaart zien waar onder andere rioleringen liggen. De GWSW-standaard is en wordt samen met een grote groep belanghebbenden, overheden en (software)leveranciers ontwikkeld. Op basis van de huidige implementaties is geconcludeerd dat adoptie en ingebruikname relatief beperkte kosten met zich meebrengt. Volgens RIONED laten kosten-baten-analyses bij gemeenten zien dat hoewel de kost voor de baat uitgaat, de implementatie en toepassing van het GWSW grote inverdieneffecten heeft.

Stichting RIONED heeft een business case opgesteld, die begin 2020 mede gebruikt is bij de aanmelding van GWSW 1.4 voor de 'pas toe of leg uit'-standaard. Deze is terug te vinden op <https://www.riool.net/applicaties/gegevenswoordenboek-stedelijk-water> als 'kosten-baten-analyse'.

Open standaardisatieproces

Het beheer en doorontwikkeling van de standaard GWSW is geborgd en wordt uitgevoerd middels een open standaardisatie proces. Diverse stakeholders, zoals leveranciers, belangenvertegenwoordigers en [relevante overheidspartijen](#), zijn betrokken en hebben inspraak. RIONED heeft geïnvesteerd in een beheerplan. Stichting RIONED probeert zoveel mogelijk stakeholders te betrekken in de doorontwikkeling en het beheer van de standaard.

De verschillende adviezen, zoals het maken en publiceren van een beheerplan en het zorgen voor een bezwaarprocedure, met betrekking tot een open standaardisatie proces zijn opgevolgd door Stichting RIONED. De geïnterviewde experts geven aan dat stichting RIONED voor het beheer van de standaard GWSW de kwalificatie 'uitstekend beheer' verdient.

Draagvlak

Er is draagvlak vanuit de overheid voor de standaard, zie de ondertekenende partijen van het [GWSW-convenant](#) (2013). Er is bij gemeenten en waterschappen breed draagvlak en vanzelfsprekendheid over de toepassing van het GWSW.

Steeds meer gemeenten passen de standaard toe. Hier is geen lijst van, maar dit is terug te zien in de besloten omgeving van [de Softwarecatalogus](#) van VNG Realisatie. In de Softwarecatalogus kunnen gemeenten de gebruikte standaarden aanvinken, 92 gemeenten hebben dat gedaan. Volgens verschillende experts heeft vooral de toevoeging van de mogelijkheid om de rioleringsdata te ontsluiten via PDOK in versie 1.5.1, geleid tot een grotere adoptie bij gemeenten (stand medio februari 2021; 119 gemeenten (bron RIONED)). Komende twee jaar zal een aanzienlijk deel van de gemeenten (naar verwachting zeker de helft) het GWSW adopteren in hun softwareapplicaties en hun rioleringsdatasets.

De belangrijkste leveranciers van rioleringsbeheerpakketten (min. 90% van de markt) onderschrijven de GWSW standaard en hebben zich gecommitteerd aan de implementatie en het gebruik. Dat geldt ook voor inspectie- en modellersoftware. In de praktijk verloopt de adoptie vlot, o.a. omdat de standaard door veel software ondersteund wordt.

De Aquo standaard, die moet worden toegepast op de uitwisseling van gegevens over het beheer van oppervlakte- en grondwater en de zuivering van afvalwater, ligt dicht tegen de GWSW-standaard aan. De experts betrokken bij de ontwikkeling van de Aquo standaard geven aan dat de noodzakelijke afstemming plaatsvindt en dat deze beter verloopt dan op het moment van indiening van versie 1.4 van GWSW.

Opname bevordert de adoptie

Versie 1.4 staat momenteel op de lijst. Net zoals bij versie 1.4, zal de opname van versie 1.5.1 van GWSW op de lijst de adoptie verbeteren en een aanvullende stimulans zijn voor de overheden om ondersteuning van GWSW versie 1.5.1 als voorwaarde te stellen voor beheer- en andere softwareapplicaties. Stichting RIONED kan die erkenning ook benutten in communicatie en lobby.

Aanvullend zal het predicaat '*uitstekend beheer*' voor Stichting RIONED en haar achterban een erkenning zijn van de kwaliteit van de beheerprocedures en beheerorganisatie en verder bijdragen aan een toename van de adoptie. Experts geven aan dat dit op onafhankelijke wijze het vertrouwen bevestigt voor meerjarige zorgvuldige (door)ontwikkeling en beheer van de standaard door Stichting RIONED en passende ondersteuning bij implementatie en gebruik.

Daarnaast zal GWSW standaard bijdragen tot noodzakelijke blijvende harmonisatie met andere standaarden in het ruimtelijk domein, zoals IMBOR en Aquo.

6. Wat is de conclusie van de expertgroep en de openbare consultatie?

Het expertadvies is voorgelegd ter openbare consultatie. Uit de openbare consultatie zijn geen relevante reacties binnengekomen met betrekking tot GWSW versie 1.5.1.

7. Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies.

Het Forum Standaardisatie adviseert het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) om:

GWSW versie 1.5.1 (ter vervanging van 1.4) te plaatsen op de 'pas toe of leg uit'-lijst en het toekennen van het uitstekend beheer voor deze standaard aan Stichting RIONED.

De expertgroep adviseert aan het Forum Standaardisatie en OBDO om bij de opname op de lijst voor 'pas toe of leg'-uit de volgende oproepen aan Stichting RIONED ten aanzien van de adoptie van de standaard GWSW 1.5.1 te doen:

- Blijf zorgen voor voldoende continuïteit van experts in de verschillende werkgroepen.
- Zorg voor tijdige afstemming met nevenliggende standaarden, zoals IMBOR en Aquo. Sommige gemeenten stappen pas over naar een volgende versie van GWSW als in IMBOR de veranderingen van de nieuwe versie van GWSW zijn verwerkt.
- Blijf de adoptie van de standaard GWSW ook het komende jaar goed monitoren en probeer op basis van de uitkomst te komen tot eventuele aanbevelingen om de adoptie verder te vergroten. Blijvend verzoek aan Bureau Forum Standaardisatie om GWSW mee te nemen in de jaarlijkse adoptie meting.